

TERMINFO

Kahdestoista vuosikerta • numero • 5 • 1992

EY-termistöä
suomeksi

Sähkölaitteisto-
sanastoa

Käsi puhelimen
monet nimet

Kahdestoista vuosikerta • numero 5 • 1992

Julkaisija: Tekniikan Sanastokeskus ry

Kustantaja: VAPK-kustannus

Päätoimittaja: Lari Kauppinen

Toimitusneuvosto:

Gustav Dahlberg

Marketta Fabritius

Jukka Ihanus

Pertti Laine

Juhani Siikala

Martti Tiula

Seija Tuovinen

Krista Varantola

Tilaukset:

VAPK-kustannus, Lehtitilaukset

PL 516, 00101 Helsinki

puh. 90-566 0404

Tilaushinnat vuonna 1992

Kestotilaus 140 mk,

vuoden määräaikainen tilaus 155 mk.

Irtonumero 28 mk.

Ilmestyy 6 kertaa vuodessa.

Vuonna 1992 VAPK-kustannuksen
aikakauslehtien irtonumeroita myyvät:

Valtikka-kirjakaupat Helsingissä:

Annankatu 44 ja Eteläesplanadi 4

Valtikka-myyntipisteet:

Akateeminen Kirjakauppa

(Tampere, Oulu ja Lappeenranta),

Suomalainen Kirjakauppa

(Joensuu, Jyväskylä, Kuopio, Mikkeli
ja Rovaniemi),

Turun Kansallinen Kirjakauppa

Tilaajarekisterin tietoja voidaan käyttää
suoramarkkinoinnissa.

Sisällys

EY-termistöä suomeksi	3
HEIDI SUONUUTI	
EMC-sanastoehdotukseen liittyvä sanastotyö	5
REINO SUONUUTI	
TSK palvelee kesellä Helsinkiä	7
Terminologinen käsiteanalyysi puri tietoturvaan	9
OLLI NYKÄNEN	
Käsi puhelimen monet nimet	11
OLLI NYKÄNEN	
KIRJALLISUUTTA	13
Polyeteenin erikoisominaisuuksien nimitykset ja tunnukset	16
Terminologin päivyri	17
Summaries	18

EY-termistöä suomeksi

HEIDI SUONUUTI

Terminfon numerossa 2/1992 kerroimme Tekniikan Sanastokeskuksen käynnistämästä EY-termistön keruuhankkeesta. TSK on saanut nyt valmiiksi keruuprojektinsa ensimmäisen vaiheen. Sanastokeskuksen johtaja Heidi Suonuuti esittelee projektia lukijoillemme.

Runsaat 3000 EY-asiakirjojen suomenoksista poimittua termiä esimerkkilauseineen ja lähdeviitteineen on tallennettu tiedostoksi. Sanastossa on paljon myös erilaisten elinten nimiä ja jonkin verran vakiintuneita sanontatapoja. Sanastoa koottaessa on käynyt selväksi, että EY:llä on todella direktiivi melkein kaikelle. Yllättävän paljon on aineistossa kemiallisia termejä ja aineiden nimiä.

Suomalainen sanasto on olemassa toistaiseksi vain elektronisessa muodossa TSK:n kirjastossa, jossa halukkaat voivat sitä käyttää. Ruotsin- ja englanninkielisenä sanasto on valmiina ja saatavissa myös CD-ROM levynä. Suomenkielinen sanasto pyritään tietysti myös julkaisemaan niin pian kuin mahdollista. Osittain julkaisemista viivästyttää työn keskeneräisyys. EY-asiakirjojen käännökset eivät vielä ole, ainakaan kaikki, virallisesti vahvistettuja. Teksteihin tulee muutoksia, jotka on otettava huomioon sanastossa. Toisaalta sanasto perustuu englanninkielisten termien käännöksiin, ja termien valinta on alun perin tehty Ruotsissa ruotsin kielen lähtökohdista. Monet suomentamisen kannalta tärkeät termit ovat jääneet poimimatta.

Hankkeesta on toteutettu vasta ensimmäinen vaihe. Tavoitteena on jatkaa sanaston kokoamista poimimalla suomen kielen kannalta tärkeitä termejä sekä laajentaa poimittujen asiakirjojen määrää niin, että sanasto lopullisessa muodossaan kattaisi kaikki suomenneutut EY-asiakirjat.

Tähän mennessä tallennettu sanasto on jo monella tavalla hyödyllinen. Sen lisäksi että sitä voi käyttää perinteiseen tapaan sanakirjan korvikkeena, se on hyvä asiahakemisto EY-asioissa. Siitä voi nähdä esimerkiksi sen, että tähän mennessä neuvoa antavia komiteoita on perustettu ainakin julkisten hankintojen, julkisyhteisöjen sopimusten, rakennusurakoiden, toimivaltaisten viranomaisien, työturvallisuuden, työhygienian ja työterveyshuollon, kilpailun rajoitusten sekä määrävän markkina-aseman käsittelyä varten. Samoin näkyy, millaisissa yhteyksissä *application* merkitsee hakemusta, kysyntää tai täytäntöönpanoa tai *agent* meriliikenteen harjoittajaa, edustajaa tai riskitekijää.

EY-asiakirjojen käännökset eivät siis ole vielä välttämättä lopullisia. Tästä saattaa johtua, että termit eivät aina tunnu osuvan paikalleen. Niinpä esimerkiksi *broadband network* on saanut käännöksen *verkon älytoiminto* oikean käännöksen *laajakaistaverkko* asemesta ja *compression moulding* on *muovin painevalua*, kun sen pitäisi olla *ahtopuristusta*. Myös *fire detector* on direktiivikäännöksissä *palonhavaitsemislaitte* vaikka lähes joka rakennuksen seinässä lukee *paloilmaisin*.

Akustiikan termit ovat tunnetusti äärimmäisen vaikeita. Niinpä ei ole ihmetelemistä vaikka *acoustic force* on käännetty ruotsiksi termillä *ljudnivå* ja suomeksi termillä *äänitehotaso*. *Äänitehotason* oikea vastine on kuitenkin englanniksi *sound power level* ja ruotsiksi *ljudeffektnivå*. *Ljudnivån* oikea ruotsinkielinen vastine on puolestaan *sound level*, suomeksi *äänitaso*.

Vaikeuksia näyttää tuottavan myös sähköalan sanasto. Sähköturvallisuusmääräysten mukaan Suomessa on suurjännitteitä ja pienjännitteitä. EY-sanastossa on edelleen vanhahtavasti *korkeajännite* (ei sentään korkeajännitys), joka myös englanniksi on yllättäen *high-tension* (pitäisi olla *high voltage*)

Tällaiset havainnot saattavat olla hyödyllisiä asiakirjojen käännöksiä tarkistettaessa. Toisaalta olisi välttämätöntä, että sanaston sanakirjamaista käyttöä varten voitaisiin lisätä kommentteja siitä, että käännökset, jotka asiayhteydessään ehkä ovat aivan paikallaan, eivät välttämättä ole yleispäteviä.

Edellä on poimittu esimerkkejä ratkaisuihin, joita saattaisi olla syytä tarkistaa. Valtaosa termistöstä on tietenkin kiistattomasti oikein. Tärkeintä on lisäksi, että monet termit löytyvät vain tästä sanastosta.

Kaikki, jotka tuntevat kiinnostusta hanketta kohtaan, ovat tervetulleita tutustumaan tiedostoon, antamaan siihen kommentteja ja mahdollisesti liittymään hankkeen ympärille suunniteltuun kommentointiryhmään. Yhteyttä voi ottaa TSK:n toimistoon puhelimitse numeroon (90) 608 996.

Lopuksi näytteeksi muutama tietue (TE kielentunnuksen perässä merkitsee termiä ja KX kontekstia; tunnuksella UR on merkitty lähdeviite):

enTE **closed-ended type**

fiTE suljettu

enKX investment undertakings other than of the closed-ended type which promote the sale of their units to the public

fiKX sellaisia muita kuin suljettuja yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavia yrityksiä, jotka edistävät osuuksiensa myyntiä yleisölle yhteisössä

UR Official Journal, L 375/3; Directive 85/611/EEC

enTE **cross-currency interest-rate swap**

svTE valutaswap

fiTE valuuttojen välinen koronvaihtosopimus

enKX Types of off-balance-sheet items concerning interest rates and foreign exchange ... - Cross-currency interest-rate swaps

svKX Typer av ränte- och valutakursrelaterade poster utanför balansräkningen ... - Valutaswapar

fiKX KORKO- JA VALUUTTAKURSSISIDONNAISTEN TASEEN ULKOPUOLISTEN ERIEN LAJIT ... valuuttojen väliset koronvaihtosopimukset

UR Official Journal, L 386/22; Directive 89/647/EEC

enTE **designatory letters**

svTE bokstavsförkortning

fiTE lyhenne

enKX confers on them the right to use a title or designatory letters

svKX ger dem rätten att använda en titel eller en bokstavsförkortning

fiKX myöntää heille oikeuden käyttää tätä tutkintotodistusta vastaavaa nimikettä, lyhennettä tai asemaa.

UR Official Journal, 89/48; L 19/18

EMC-sanastoehdotukseen liittyvä sanastotyö

REINO SUONUUTI

Sähkötekniikan standardoinnin yhteydessä tehdään paljon myös sanastotyötä. Dipl.ins. Reino Suonuuti Sähköurakoitsijaliitosta kertoo lukijoillemme sähkömagneettista yhteensopivuutta käsittelevän EMC-sanastostandardin soveltamistyöstä Suomessa. Soveltamistyön tulos esitellään artikkelin osana olevassa minisanastossa.

*Suomen Sähköteknillisen Standardisointiyhdistyksen (SESKOn) terminologia-*komitean työryhmälle annettiin tehtäväksi valmistella lausunto kansainvälisen sähköteknillisen standardisointijärjestön IEC:n laatimasta EMC (*Electromagnetic compatibility*) -sanastoehdotuksesta 1/77/CISPR(IEV 161) (Sec)1318/116/1055. Työryhmän tehtäviin kuului myös tehdä suomen- ja ruotsinkieliset käsitejärjestelmät mm. englannin kielen termejä *appliance, apparatus, equipment* ja *device* vastaavista käsitteistä sekä laatia käsitteistöä sanastoehdotus. Edellä mainittujen – useissa aiemmissakin sähköalan sanastoissa hankaliksi havaittujen – käsitteiden lisäksi työryhmän tehtäviin kuului määritellä englannin kielen termejä *system* ja *installation* vastaavat käsitteet.

Työryhmä pyrki aluksi selvittämään, olisiko mahdollista luoda käsitejärjestelmät IEC:n määritelmien pohjalta. Työ osoittautui varsin pian mahdottomaksi, sillä IEC ei pyri yhtenäiseen käsitteistöön, vaan jokainen komitea määrittelee itsenäisesti oman alueensa käsitteet ja valitsee niitä kuvaavat termit. IEC:n käytäntö on johtanut siihen, että sen laatimissa sanastostandardeissa on noin

60 erilaista käsitejärjestelmää, joiden perusteella on mahdotonta laatia yhtä käsitejärjestelmää, joka olisi sopusoinnussa kaikkien aiemmin tehtyjen käsitejärjestelmien kanssa. Lisäksi sanastostandardeissa käytetään usein eri käsitteistä samaa termiä ja samasta käsitteestä eri termejä. Myös hieman toisistaan poikkeavilla määritelmillä on ilmeisen tarkoituksettomasti luotu turhia eroja käsitteiden välille.

Lausuntoehdotuksessaan työryhmä esitti, ettei alussa mainittuja termejä vastaavia käsitteitä määritelmiseen sisällytettäisi EMC-sanastoon. Koska samat termit esiintyvät EMC-vaatimusten soveltamisalueella erillisissä rakennestandardeissa ja IEV-sanastoissa (*International Electrotechnical Vocabulary*) eri merkityksissä, niiden ottaminen EMC-sanastoon aiheuttaisi vain sekaannuksia.

Suomen- ja ruotsinkielisen käsitejärjestelmän selvittämisestä työryhmä toteutti, ettei tarkastelua voida rajoittaa yksinomaan tehtävänannossa mainittuihin termeihin. Niinpä käsitteistön selventämiseksi otettiin mukaan lähimpiä ylä- ja alakäsitteitä. Käsiteltäväksi otettiin myös sähkölaissa ja sähköturvallisuusmääräyksissä esiintyviä termejä ja määritelmiä, jotka poikkeavat osittain IEC:n mukaisista termeistä ja määritelmistä.

Esitetyssä käsitejärjestelmässä käsitteessä 'electrical equipment' nähdään ero erikielisten käsitteiden välillä. Suomen kielessä erityisesti sähkövoimatekniikassa käytetään lähikäsitteisiin viittavia termejä *sähkölaitteisto* ja *sähkölaite*, joista jälkimmäinen on yleisempi.

Määritelmien mukainen ruotsinkielinen vastine termille *electrical equipment* löytyy IEC:ltä ja termeille *sähkölaitteisto* ja *sähkölaite* sähköturvallisuusmääräyksistä.

'Sähkötarvike' sopii käsitejärjestelmässä laatikkoon merkityn termiryhmän yläkäsitteeksi. Laatikossa olevat käsitteet on kuitenkin määritelty IEC:n julkaisuissa kehämääritelmin toistensa avulla, joten niiden keskinäiset suhteet eivät ole yksikäsitteisiä. Tavanomaisessa tekstissä niitä voi käyttää vain yleiskielen sanoina, joiden merkitys selviää lauseyhteydestä. Sitova terminomainen merkitys niillä on vain siinä standardissa, jossa termiä vastaava käsite on määritelty.

Käsitejärjestelmäkaaviossa on katkoviivan alapuolella eräitä käsitteitä, jotka olivat esillä kaaviota käsiteltäessä ja jotka sopivat käsitejärjestelmään. Niihin työryhmä ei kuitenkaan uhrannut pal-

jon aikaa. 'Komponenttia' lukuun ottamatta käsitteet olivat kaukana annetusta tehtävästä, ja käsitealue oli suurimmalle osalle työryhmän jäsenistä vieras.

1

sv elmateriel (1)

en electrical equipment

sähköenergian tuottamiseen, muuntamiseen, siirtoon, jakeluun tai käyttöön tarkoitettu kokonaisuus

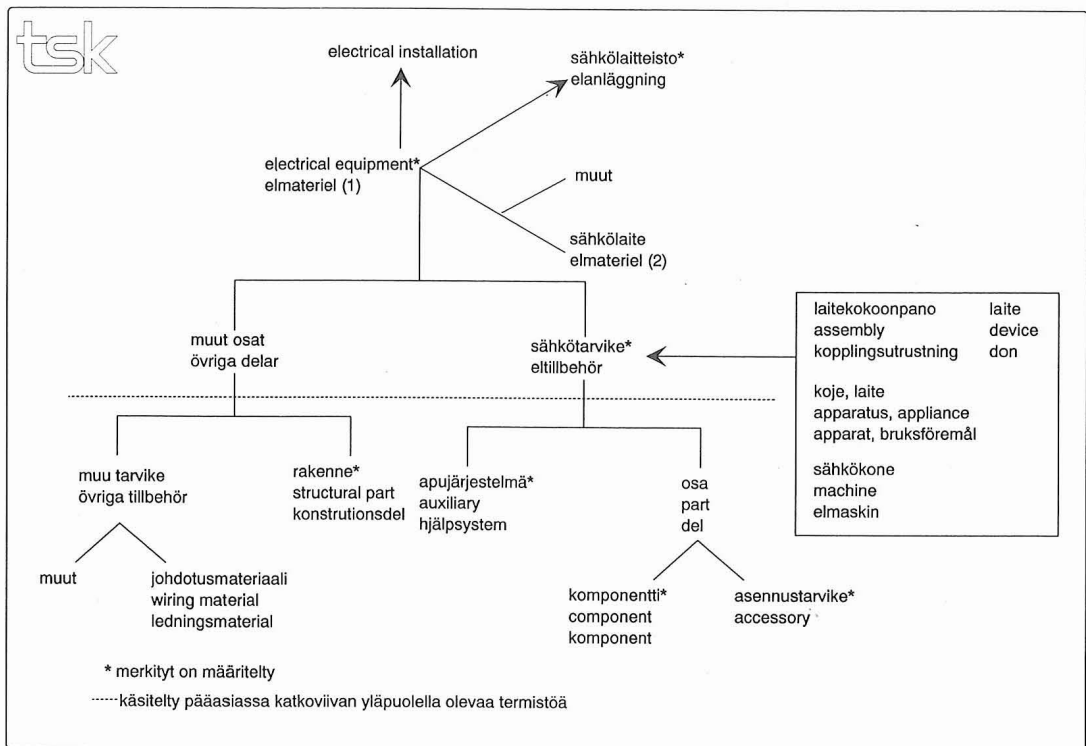
Esimerkiksi sähkökoneet, muuntajat, mittalaitteet ja suojalaitteet. Vastavaa suomenkielistä termiä ei ole.

2 **sähkölaitteisto**

sv elanläggning

en

sähkölaitteista ja mahdollisesti muista laitteista ja *rakennesista* asennuspaikalla kokonaan tai osittain koottu toiminnallinen kokonaisuus

3 sähkölaite

sv elmateriel (2)

en

sähköenergian tuottamiseen, muuntamiseen, siirtoon, jakeluun tai käyttöön tarkoitettu kokonaisuus, joka on itsenäinen tuote

4 sähkötarvike

sv eltilbehör

en

sähkölaitteiston tai *sähkölaitteen* osa, joka koostuu *komponenteista* tai *asennustarvikkeista* ja *apujärjestelmistä*

Sähkötarvikkeita käytetään tuotteen valmistukseen, muuttamiseen tai korjaamiseen ja niille asetetaan sähköteknisiä vaatimuksia.

5 rakenneosa, rakenne

sv konstruktionsdel

en structural part

sähkölaitteiston tai *sähkölaitteen* osa, joka muodostaa laitteiston rungon, *sähkötarvikkeiden* ja muiden tarvikkeiden kiinnitysalustan tai laitteistoa suojaavan koteloinnin

6 apujärjestelmä

sv hjälpsystem

en auxiliary

toiminnan tarvitsema järjestelmä, joka voi olla *sähkötarvikkeen* osana

Apujärjestelmiä ovat esimerkiksi apujännitejärjestelmät, pneumaattiset ja hydrauliset ohjausjärjestelmät ja SF6-kaasunkäsittelyjärjestelmät.

7 komponentti

sv komponent

en component

osa, joka muodostaa laitteiston kokoonpanossa pienimmän vaihdettavan osan

Komponentti voidaan usein tarvittaessa korjata tai jakaa, mutta laitteiston kokoonpanossa se muodostaa pienimmän vaihdettavan osan.

8 asennustarvike, lisälaite, varuste

sv

en accessory

sähkötarvikkeen tai *sähkölaitteiston* kanssa tai lisänä niiden toimintaa tehostava osa, joka ei muuta tai lisää laitteiston perustoimintoja

TSK palvelee keskellä Helsingiä

Tekniikan Sanastokeskus aloitti toimintansa vuonna 1974 Liisankadulla keskeällä perinteikästä Helsingin Kruununhaakaa, josta Helsingin ydinkeskustaan oli vain kivenheitto. Sanastotyöstä kiinnostuneet suuntasivatkin noihin aikoihin tiensä usein Sanastokeskukseen ja varsinkin sen kirjastoon.

Kruununhaasta Sanastokeskus muutti elokuussa 1988 Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen mukana Sörnäisiin.

Muutaman kilometrin välimatka Helsingin keskustaan ja se, että kirjasto jouduttiin hajottamaan kahteen pieneen huoneeseen, joista toinen oli suurimman osan työpäivästä termipalvelun käytössä, vähensi kävijöiden määrää huomattavasti. Varsinaisia lukupaikkokajaan kirjastossa ei vierailijoille ollut, ja tilaa kirjaston käyttäjälle jouduttiin usein raivaamaan jonkun työntekijän pöydän kulmalta.

Nyt nuo murheet ovat menneisyyttä, sillä Tekniikan Sanastokeskus muutti elokuun lopussa aivan Helsingin ydinkeskustaan Albertinkadulle, vastapäätä Bulevardin oopperataloa. Uusissa toimitiloissamme voimme jälleen palvella paremmin niin kirjastomme käyttäjiä kuin muitakin Sanastokeskuksen palveluita tarvitsevia. Kirjastossamme on noin 3000 sanaston ja sanakirjan lisäksi käytettävissä tietokoneavusteisia termipankkeja sekä hakuteoksia. Toivotamme niin kaikki entiset tuttumme kuin uudet kävijätkin tervetulleiksi Sanastokeskuksen uusiin toimitiloihin arkipäivisin 8–16. Osoitteemme on

Albertinkatu 23 A 12
00120 HELSINKI.

Totuttuun tapaan meihin voi ottaa yhteyttä myös puhelimitse; uudet puhelinnumeromme ovat

toimisto puh. (90) 608 996
termipalvelu fax (90) 608 859
jäsenpalvelu puh. (90) 608 876.

Muutoksia termipalvelussa

Jäsenpalvelun numerosta Tekniikan Sanastokeskus ry:n jäsenet saavat ilmaista termipalvelua samaan tapaan kuin tähänkin asti. Jäsenmaksut ovat pysyneet jo neljättä vuotta samoina, joten yritys, jonka liikevaihto on alle 5 miljoonaa markkaa, maksaa vuonna 1993 jäsenmaksuna 700 mk. Suurempien yritysten jäsenmaksuista sekä muista jäseneduista katso *Terminfo 3/1991*.

Sen sijaan muille kuin jäsenille termipalvelu muuttuu maksulliseksi. Aikaisemmin valtio on kustantanut kaksi tuntia päivässä kaikille kysyjille ilmaista termipalvelua. Nyt valtio ei enää osallistu termipalvelun kustannuksiin. Tästä syystä muut kuin TSK ry:n jäsenet joutuvat maksamaan hakemiseen käytetystä työajasta. Samalla palvelun saatavuus kuitenkin paranee, sillä termipalvelua annetaan koko toimiston aukioloajan 8–16. Käyttäjille tarjotaan kahdenlaista palvelua: vakituisille kyselijöille termipalvelupaketteja, satunnaisille kyselijöille kertalaskutteista termipalvelua.

Vakituinen kyselijä, joka ei ole TSK ry:n jäsen, voi hankkia termipalvelun peruspaketin, joka on vuosittain samanhintainen kuin pienin TSK ry:n jäsenmaksu, siis tänä ja ensi vuonna 700 mk. Peruspaketin ottanutta palvellaan vuoden aikana 2 1/2 tuntia, eli termipalvelija käyttää korkeintaan tämän verran aikaa hakiessaan vastauksia hänen kysymyksiinsä. Näin ollen pakettikäyttäjä maksaa termipalvelijan työajasta 280 mk tunnissa. Todettakoon, että TSK:n tähänastisten tilastojen mukaan vastaus termikysymykseen löytyy keskimäärin 6 minuutissa, joten peruspaketin kahdessa ja puolessa tunnissa vastaus löytyy noin 20–30 kysymykseen sen mukaan, kuinka hankalaa vastausten löytyminen on. Jollei asiasta erikseen sovita, yhden termin selvittämiseen kulutetaan kuitenkin korkeintaan 10 minuuttia, joten kysyjän ei tarvitse pelätä, että pakettiin kuuluva aika kuluu yhden ainoan hankalan termin hakemiseen.

Koska termipalvelun käyttäjillä on erilaisia tarpeita, termipalvelupakettejakin täytyy olla erilaisia. Siksi termipalvelupaketin voi ottaa myös puolikkaana (jonka hinta on siis 350 mk) tai moninkertana (esimerkiksi 10 tunnin paketti maksaa 2800 mk). Pakettikäyttäjät soittavat yllä mainittuun jäsenpalvelunumeroon.

Satunnaisille kyselijöille tarkoitettuna yleisen termipalvelun numerossa on telekopiolaite. Niinpä satunnaisten kyselijöiden tulisi lähettää kysymyksensä telekopiona, mikäli se vain on mahdollista. Satunnaiset käyttäjät maksavat vastauksen etsimiseen käytetystä ajasta 350 mk/h.

Myös jäsenet ja termipalvelun pakettikäyttäjät voivat lähettää kysymyksensä yleisen termipalvelun telekopiolaitteeseen, mutta tällöin olisi telekopiosanomassa hyvä mainita selvästi, että kyseessä on jäsen tai pakettikäyttäjä.

Terminologinen käsiteanalyysi puri tietoturvaan

OLLI NYKÄNEN

Helsingin tietojenkäsittely-yhdistyksen Tietoturvakkerho ja Tekniikan Sanastokeskus ovat laatineet noin 50 käsitettä kattavan *Tietoturvasanaston*. Projektiin osallistunut TSK:n terminologi esittelee seuraavassa joitakin työn tuloksia.

Helsingin tietojenkäsittely-yhdistyksen (Hetky) Tietoturvakkerho asetti pari vuotta sitten sanastotyöryhmän laatimaan tietoturvasanastoa. Pitkään työskenneltyään, monia ongelmia kohdattuaan ja kokoonpanon useasti vaihduttua työryhmä joutui toteamaan, ettei sanasto ottanut valmistuakseen. Yli 200 termiä sisältävä sanastoluonnos oli ryhmän mielestä vielä niin raakile, ettei sitä suuresta kysynnästä huolimatta haluttu antaa jakeluun. Saadakseen sanastotyönsä valmiiksi Tietoturvakkerho päätti syksyllä 1991 pestata Tekniikan Sanastokeskuksen avukseen.

Terminologin tultua mukaan työryhmään työmenetelmäksi otettiin terminologinen käsiteanalyysi. Sen avulla työryhmä totesi saavuttavansa riittävän hyviä tuloksia. Yhteistyöprojektina laadittavan sanaston laajuudeksi sovittiin noin 50 suomeksi määriteltyä käsitettä, joille oli tarkoitus löytää englanninkieliset vastineet. Sanasto on siten suppeampi kuin lähtökohtana ollut luonnos, mikä osoittaa työryhmän pitäneen laatuja tärkeämpänä kuin määrää.

Tietoturvasanaston luonnos annettiin laajahkoon jakeluun Hetkyn kautta maaliskuussa 1992. Näin haluttiin kerätä palautetta luonnokseen sisällyneistä määritelmistä ja käsitejärjestelmistä. Saadun palautteen perusteella sanasto

viimeisteltiin alkukesällä, ja se on nyt saatavissa monisteena Hetkyn toimistosta, tiedustelut puh. (90) 512 1268.

Mitä on tietoturva?

Melko usein sanastoprojekteissa kaikkein vaikeinta on peruskäsitteiden määrittäminen, siis juuri niiden asioiden, joista asiantuntijat puhuvat sujuvasti käyttäen suosittuja, laajalti tunnettuja termejä. On tavallaan paradoksaalista, että juuri tällaisten käsitteiden tarkkaa sisältöä asiantuntijat eivät välttämättä osaa kertoa – eivät ainakaan yksiselitteisesti.

Tietoturvasanaston vaikeimpia kohtia olivat käsitteet 'tietoturva' ja 'tietoturvallisuus'. Onko *tietoturva* yksinkertaisesti lyhennetty muoto *tietoturvallisuudesta* vai tarkoitetaanko sillä jotakin muuta? Molemmilla näkemyksillä on kannattajansa. Asiaa hämärtää sekin, etteivät kaikki suinkaan ole mieltäneet esimerkiksi 'tietoturvallisuus'-käsitettä samalla tavalla.

Yhtenä ratkaisuyrityksenä *tietoturva* tulkittiin eräänlaiseksi yrityksen toiminnoksi samaan tapaan kuin markkinointi, tuotanto jne. Tulkinta oli ehkä jonkin verran keinotekoinen, mutta se tuntui sopivan moniin *tietoturva*-sanan käyttötilanteisiin. Samalla 'tietoturva' ja 'tietoturvallisuus' pystyttiin profiloimaan selvästi eri käsitteiksi. Kevään palautekierros tyrmäsi kuitenkin tämän yrityksen ja hetken näytti siltä, että *tietoturva* ja *tietoturvallisuus* sittenkin todettaisiin "vain" synonyymeiksi sillä lisätoteamuksella, että *tietoturva*-etuliite yhdys-

sanoissa viittasikin usein luontevammin *tietojen turvaamiseen*, siis toimintaan.

Sanaston viimeistelyn yhteydessä päädyttiin lopulta siihen, että *tietoturva* viittaa kaikkeen siihen, minkä avulla *tietoriskejä* pyritään minimoimaan. Kyse on siis keinoista, joilla tietty tavoite – tietoriskien minimointi – pyritään saavuttamaan. *Tietoturvallisuus* puolestaan nähdään selkeästi yhtenä turvallisuuden osa-alueena. Turvallisuus taas miellettiin työryhmässä eräänlaiseksi olotilaksi tai olotilan ominaisuudeksi, mutta käsitettä 'turvallisuus' ei kuitenkaan ole Tietoturvasanastossa määritelty. Vuonna 1989 julkaistussa Turvallisuusalan sanastossa (TSK 15) se määriteltiin "olotilaksi, jossa riskit ovat pienimmillään".

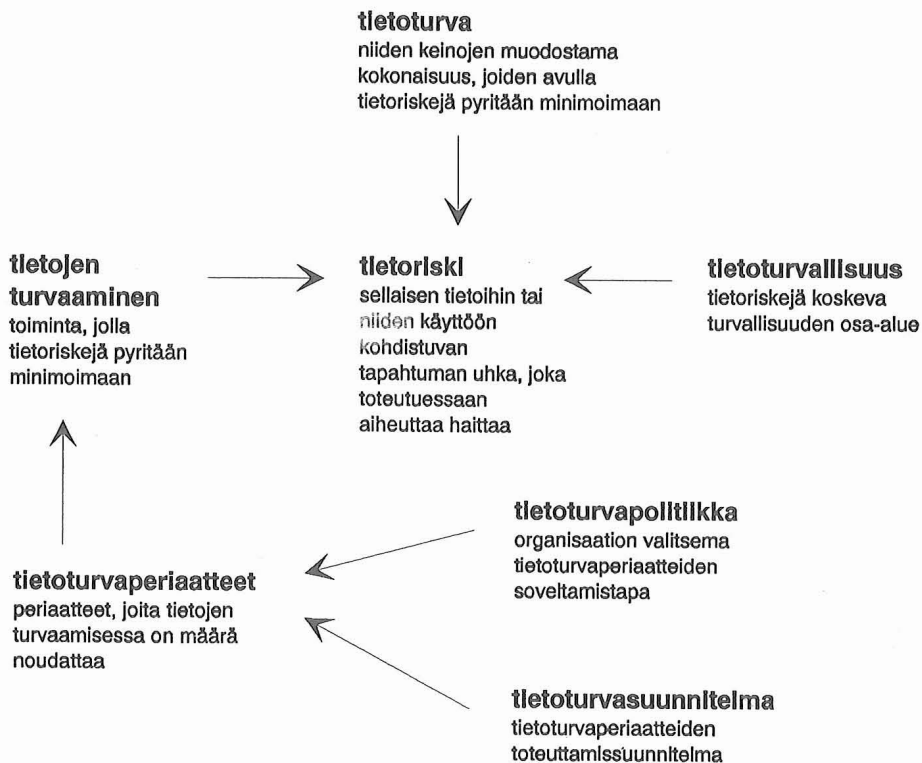
Nyt valmistuneen tietoturvasanaston keskeisimpiä käsitteitä esitetään oheisessa käsittekaaviossa, johon on termien lisäksi merkitty käsitteiden määri-

telmät. Peruskäsitteiden lisäksi sanasto kattaa mm. tietojen varmistamiseen, tietosuojaan ja käyttövaltuuksiin liittyvää suomenkielistä termistöä englanninkielisine vastineineen.

Uusi projekti suunnitteilla

On selvää, ettei 50 käsitteen sanasto riitä kattamaan tietoturva-alan termistöä. Tietoturvasanaston laatijat ovatkin vahvasti sitä mieltä, että olisi tarpeellista käynnistää uusi projekti sanaston laajentamiseksi, ehkä noin nelinkertaiseksi. Myös sanaston kieliä voisi lisätä: ainakin ruotsi olisi varmasti tarpeellinen vastinekieli englannin ohella.

Uutta projektia suunnittelevat Tekniikan Sanastokeskus ja Hetkyn Tietoturvakerho. Hankkeesta kiinnostuneet voivat ottaa yhteyttä *Olli Nykäseen*, Tekniikan Sanastokeskus, puh. (90) 608 996.

Tietoturvan peruskäsitteistöä funktiosuhteisena käsitejärjestelmänä

Käsipuhelimen monet nimet

OLLI NYKÄNEN

Kirjoittaja toimii terminologina matkaviestinsanastoa laativassa työryhmässä. Sanasto, joka on eräällä tavalla jatkoa viime vuoruna ilmestyneelle Telesanastolle (TSK 18), on parhaillaan viimeistelyvaiheessa, ja sen on määrä ilmestyä loppuvuonna 1992. Uusi matkaviestinsanasto tulee kattamaan noin 200 alan keskeistä käsitettä sekä lisäksi kymmenittäin järjestelmien, tuotteiden ja palveluiden nimiä. Vastinekieliksi tulevat ruotsi ja englanti. Esimerkkinä sanaston teossa eteen tulleista haasteista kirjoittaja kertoo lukijoillemme, kuinka monenlaisia nimityksiä on 'käsipuhelimelle' löydetty eri kielissä.

Matkaviestimet ovat radioyhteyttä käyttäviä telepäätelaitteita, joita voi käyttää mm. liikkeellä oltaessa. Matkaviestimistä tunnetuimpia ovat matkapuhelimet, joista yhä useammat ovat jo käsipuhelimia. Ne erottuvat muista matkapuhelimista siten, että ne ovat kooltaan ja muodoltaan sopivia kädessä pideltäviksi, sillä ne ovat kevyitä ja pienikokoisia ja kaikki niiden osat on sijoitettu samaan kädessä pidettävään koteloon. Käsipuhelinta voidaan siis kantaa mukana olenaisesti vaivattomammin kuin muita kannettavia matkapuhelimia, joita voidaan käyttää sekä ajoneuvoon asennettuina että siitä irrotettuina ja muualle siirrettyinä.

Kaikki käsipuhelimet eivät ole Kännyköitä

Yleisimmin tämäntyyppistä puhelinta kutsutaan suomessa siis *käsipuhelimeksi*. Sen rinnalla esiintyy kuitenkin myös termi *taskupuhelin*, jolla viitataan siihen, että puhelin mahtuu tarvittaessa vaikka taskuun. Joskus käytetään myös sanaa *käsimatkapuhelin*, kun halutaan korostaa sitä, että kyse on matkapuhelimesta.

Usein 'käsipuhelinta' kutsutaan – erityisesti puhekielessä – *kännykäksi*. Nimi *Kännykkä* on kuitenkin Nokia Oy:n rekisteröimä tavaramerkki Nokia Mobile Phonesin valmistamille käsipuhelimille, joten sitä ei pitäisi ainakaan huolitellussa kielenkäytössä käyttää 'käsipuhelimen' nimityksenä.

Ruotsiksi 'käsipuhelimesta' on hyvin helppo puhua, sillä termi *ficktelefon* näyttää vakiintuneen hyvin. Sen rinnalla tosin esiintyvät englantiin pohjautuvat termit *handportabel mobiltelefon* ja sitä hiukan lyhyempi – samalla ehkä epätäsmällisempi – *handportabel telefon*. Jonkin verran näkee käytettävän myös suomen *käsipuhelimen* suoraa käännösvastinetta *handtelefon*. *Ficktelefon*-termin suosio ruotsin kielessä on selvästikin syy suomen *taskupuhelimeen* ja muutenkin sekä suomen että ruotsin kielen termeistä on nähtävissä telealalle tyypillinen taipumus käännöslainojen muodostamiseen. Käännöslainojen alkuperä löytyy useimmiten englannista.

Käsi puhelimia englanniksi

Sen sijaan englannin kielessä 'käsi puhelimella' on sitäkin enemmän erilaisia nimityksiä. Sinänsä luotettavia lähteitä käyttäen voidaan nopeasti koota ainakin seuraavat kuusitoista vaihtoehtoa, jotka on tässä esitetty aakkosjärjestyksessä:

hand-held cellular phone
hand-held mobile station
hand-held mobile telephone
hand-held portable telephone
hand-held telephone
hand-portable
hand-portable cellular telephone
hand-portable mobile station
hand-portable mobile telephone
hand-portable mobile telephone set
hand-portable phone
hand-portable telephone
hand-portable unit
HMS
pocket phone
pocket telephone.

Jos huomioon otettaisiin vielä sellaiset oikeinkirjoituksessa esiintyvät vaihtelut kuin *hand-held*, *handheld* ja *hand held* sekä *hand-portable*, *handportable* ja *hand portable* englanninkielisten vastineiden määrä nousisi jo yli neljäkymmenen. Tätä kirjoitettaessa ei vielä ole lopullisesti ratkaistu, mitkä edellä mainituista seuloutuvat Matkaviestinsanastoon ja missä järjestyksessä.

Sanan *cellular* esiintyminen edellä johtuu muuten siitä, että käytännössä kaikki nykyaikaiset matkaviestinjärjestel-

mät ovat solukkojärjestelmiä, ts. niissä matkaviestinverkon toiminta-alue pyritään kattamaan tasaisesti useiden tukiasemien ja niille alisteisten solujen avulla.

Mobile station (MS) puolestaan viittaa 'käsi puhelimen' yläkäsitteeseen 'matkaviestin'. Käytännössä ainoat kädessä pidettäväksi tarkoitetut matkaviestimet ovatkin juuri käsi puhelimia, joten MS:n käyttö tässä yhteydessä ei aiheuta yleensä väärinkäsityksiä.

Saksan- ja ranskankielisiä vastineita

Vaikka varsinaiseen Matkaviestinsanastoon ei näillä näkymin tulekaan matkaviestintermien saksan- ja ranskankielisiä vastineita, monikielisistä lähteistä on vastaan tullut *käsi puhelimen* vastineita myös saksaksi ja ranskaksi.

Myös saksankielisissä *käsi puhelimen* vastineissa näkyvät jo tutuiksi tulleet komponentit "käsi" ja "tasku". Vaihtoehtoja saksankieliseksi vastineeksi on ainakin seuraavat kuusi (jälleen aakkosjärjestyksessä):

Handfunktelefon
Handgerät
Hand-Mobilstation
Handtelefon
Taschenfernsprecher
Taschentelefon.

Sen sijaan ranskassa tasku puhelimen pitopaikkana tuntuu olevan voitola, sillä yleisin ranskankielinen *käsi puhelimen* vastine on *téléphone de poche*.

KIRJALLISUUTTA

Suomessa ja maailmalla ilmestyvistä erikoiskielten sanakirjoista ja sanastoista olemme valinneet tällä kertaa esiteltäviksi yhden ruotsalaisen ja kaksi suomalaista julkaisua. Mielenkiintoinen sattuma on se, että kahdella sanastolla on jotain yhteistä, vaikka ne käsittelevätkin eri tekniikan aloja: toinen pape-riteollisuutta, toinen muoviteollisuutta. Ne ovat nimittäin molemmat vuonna 1958 ilmestyneen sanaston neljänsiä versioita. Kolmannella sanastolla ei samanlaista taustaa ole, mikä ei kuitenkaan vähennä sen arvoa.

Pappersordlista (TNC 92)

Ruotsalainen sisarjärjestömme *Tekniska Nomenklaturcentralen* sai alkuvuodesta valmiiksi jo neljännen paperisanastonsa. Ensimmäinen sanastoista – *Ordlista. Termer och definitioner inom massa-, pappers- och fiberskiveindustrin* (TNC 29) – ilmestyi vuonna 1958 yhteistyönä *Svenska Pappers- och Cellulosaingeniörsföreningenin* kanssa. Sanasto oli oikeastaan yksikielinen sanaluettelo, jossa osaan käsitteistä liittyi määritelmä. Sen alkulauseessa mainittiinkin, että se oli tarkoitettu vain väliaikaiseksi. Kului kuitenkin miltei 20 vuotta ennen kuin TNC:n toinen paperisanasto ilmestyi vuonna 1977. Uusi sanasto oli nimeltään ytimekkäästi *Pappersordlista* (TNC 66) ja käsitteiden määrä oli noussut jo pitkälti yli tuhannen. Kieliäkin uudessa sanastossa oli jo kuusi: ruotsin lisäksi englantia, ranska, saksa, norja ja suomi. Yhteistyökumppanina sanaston laatimisessa oli standardisoimisjärjestö SIS (silloinen *Sveriges Standardiseringskommission*, nykyisin *Standardiseringskommissionen i Sverige*), joka oli muutamaa vuotta aiemmin julkaissut oman pape-

risanastonsa standardina, ja *Pappersordlista* olikin samalla myös SIS-standardin 15 20 05 toinen painos.

Kolme asiaa ovat säilyneet uudemmissakin TNC:n paperisanastoissa: nimi *Pappersordlista*, yhteistyö SIS:n kanssa ja SIS-standardin numero. Vuoden 1980 sanastosta (TNC 74) tehtiin kaksi erilaista julkaisua, joista toisessa pääkielenä oli ruotsi, toisessa englantia (SIS hand-book 146 *Paper Vocabulary*) – myös määritelmät ja selitteet annettiin kummassakin versiossa pääkielellä. Englanninkielinen versio on levinnytkin laajalti myös pohjoismaiden ulkopuolelle.

Tänä vuonna ilmestynyt *Pappersordlista* (TNC 92) yhdistää nämä versiot, sillä jokaisessa sen tietueessa on käsitteen määritelmä ja mahdolliset selitteet sekä ruotsiksi että englanniksi. Ruotsin- ja englanninkielisille termeille annetaan sanastossa vastineet ranskaksi, saksaksi, tanskaksi, suomeksi ja norjaksi. Sanasto on muutenkin täysin uudistettu: aiemmissa versioissa mukana olleet tietueet on perusteellisesti tarkistettu niin kieleltään kuin asiasisällöltäänkin ja mukaan on tullut parisataa aivan uuttakin käsitettä paperin valmistuksen ja käsittelyn eri osa-alueilta. Kaikkiaan termitietueita on noin 1500. Sanaston käytön helpottamiseksi mukana on paitsi aakkoselliset hakemistot kaikilla vastinekielillä, myös ruotsinkielinen systemaattinen hakemisto, joka luetteloi sanaston käsitteet käsityryhmittäin. Myös kymmenet havainnolliset kaaviot ja kuvat helpottavat asioiden ymmärtämistä.

Kehotammekin kaikkia alan kanssa tekemisissä olevia pysymään ajan tasalla hankkimalla TNC:n uuden paperisanaston. Suoraan TNC:ltä hankittuna sen liikevaihtoveroton hinta on 620 kruunua. TNC:n osoite on

Tekniska nomenklaturcentralen
Västra vägen 9 C
S-17146 SOLNA
SVERIGE

Puhelin- ja telekopionumerot ovat
puh. +46 08 735 8525
tkp. +46 08 273 286.

Muovitermit

Myös pitkään odotettu muovialan sanaluettelo *Muovitermit* on ilmestynyt. Runsaat kolme vuotta kestäneen suururakan jälkeen tämä Muoviyhdistyksen ja Tekniikan Sanastokeskuksen yhteistyösanasto tuli alkukesästä ulos painosta. Sanastokeskukselle Muovitermit on ensimmäinen muovialan julkaisu, mutta Muoviyhdistyksellä on pitkät perinteet muovialan sanastojen laatimisessa. Ensimmäinen Muoviyhdistyksen koorama sanasto ilmestyi nimittäin jo vuonna 1958. Tämä 70 käsitteen sanasto oli tarkoitettu jonkinlaiseksi ensiavuksi muovialan sanastopulmiin ja jo kaksi vuotta myöhemmin ilmestyikin laajennettu viisikielinen sanasto, jossa oli toistatuhatta käsitettä.

Kolmas sanasto – jo klassikoksi muodostunut Väinö Erän toimittama *Muovisanasto* – ilmestyi vuonna 1973. Tämä 3000 käsitteen nelikielinen sanasto kuuluu muovi-ihmisten käsissä lähes kaksikymmentä vuotta. Ja olisi kulunut enemmänkin, ellei se olisi jo vuosikautia ollut loppuunmyyty. Uusia painoksia sanastosta ei kuitenkaan haluttu ottaa, sillä muoviala oli kuluneen kahdenkymmenen vuoden kuluessa kehittynyt huikeasti, mikä oli tehnyt sanastosta auttamattomasti vanhentuneen. Jonkinlaista apua sanasto-ongelmiinsa muovialan ihmiset saivat vuonna 1986, kun *Tekniska Nomenklaturcentralenin* julkaisema *Plast- och gummiteknisk ordlista* (TNC 84) ilmestyi. TNC:n sanastosta löysi jonkin verran suomenkielisiäkin termejä, mutta ne olivat osittain puutteellisia ja epäluotettavia.

Siksi Muoviyhdistys kutsuikin vuonna 1988 kokoon toimikunnan, jonka tehtäväksi annettiin laatia uusi muovialan sanasto. Työn pohjaksi hankittiin TNC:ltä Plast- och gummiteknisk ordlista konekoodisena tiedostona. Näin sovellettiin ensimmäistä kertaa suomalaisessa sanastohankkeessa pohjoismaisten Nordterm-yhteistyökumppanien periaatetta toistensa työn hyödyntämisestä.

TNC:n sanaston lisäksi termejä kerättiin muista muovialan ja sen lähialojen sanastoista ja sanakirjoista samoin kuin termipankeista, standardeista, alan lehdistä ja hakuteoksista sekä messuluetteloista. Myös alan kotimaisia ja ulkomaisia asiantuntijoita haastateltiin tarkkaan. Tuloksena oli valtava sanastopohja, jota jouduttiin karsimaan ja muokkaamaan kovalla kädellä. Tästä syystä työ uhkasikin paisua ja venyä kohtuuttomaksi ja sanaluettelon ilmestyminen viivästyi.

Huolellinen työ on kuitenkin ollut tarpeen, sillä Muovitermit on oikeastaan monta sanastoa yhdessä. Sen ensimmäinen osa – nimeltään Nimistä ja tunnuksista – esittelee standardoidut tunnukset polymeereille ja muoveille, niiden lisämääreille ja erikoisominaisuuksille, kopolymeereille, polymeeriseoksille, seos- ja lujiteaineille, kumeille ja elastiteille sekä pehmitteille. Se luetteloi myös melkoisen joukon muovialalla yleisessä käytössä olevia standardoimattomia tunnuksia ja lyhenteitä; mukana on mm. tuotteiden, menetelmien, laitteiden, yritysten ja yhteisöjen nimien lyhenteitä. Yhteensä lyhenteitä ja tunnuksia on noin 450.

Määrittelevässä osassa määritellään 51 keskeistä muovialan käsitettä: mukana on polymeeri- ja polymeerimateriaalityyppejä, dispersioita, lisäaineita ja seoksia, ominaisuuksia sekä kierrätykseen liittyviä käsitteitä. Termeille annetaan lisäksi vastineet ruotsiksi, englanniksi, saksaksi ja ranskaksi. Määrittelevän osan käyttöä helpottaa seitsemän havainnol-

lista käsitejärjestelmäkaaviota, jotka pa-
nevat keskeisimmät muovialan käsitteet
paikoilleen.

Muovitermien pääosan – noin puo-
let teoksen vajaasta 500 sivusta – muo-
dostaa aakkosellinen osa, joka sisältää
noin 5000 tietuetta. Aakkosellinen osa
on pelkkä monikielinen sanaluettelo eli
käsitteille ei anneta määritelmiä, mutta
määrittelevässä osassa mukana olevi-
en käsitteiden kohdalla viitataan mää-
rittelevään osaan ja tunnuksien ja lyhen-
teiden kohdalla vastaavasti alkuosan
luetteloihin sekä niiden selityksiin ja esi-
merkkeihin. Näin aakkosellinen osa toi-
mii samalla koko kirjan suomenkielise-
nä hakemistona. Vastinekielinä ovat sa-
mat kuin määrittelevässä osassa, eli
ruotsi, englanti, saksa ja ranska. Aakko-
sellisen osan jälkeen sanastossa on aak-
koselliset hakemistot kullakin vastine-
kielellä.

Muovitermit-sanaluetteloä voi ostaa
kirjana suoraan Muoviyhdistyksestä,
Mariankatu 26 B 6
00170 HELSINKI
puh. (90) 135 1200
tkp. (90) 135 5601.

Hinta on 450 markkaa ja päälle tule-
vat vielä toimituskulut.

Toinen vaihtoehto sen saamiseksi it-
selleen on hankkia se tietokonelevykke-
nä Tekniikan Sanastokeskuksesta,
Albertinkatu 23 A 12
00120 HELSINKI
puh. (90) 608 996.

TSK ry:n jäsenille levykejulkaisun
hintana on 2000 markkaa, muille 3000
markkaa.

Rakennusalan sanakirja

Suomen Rakennusinsinöörien Liitto
(RIL) on osana Suomen ja nyt jo kartalta
kadonneen Neuvostoliiton välistä raken-
nusalan yhteistyöprojektia koonnut
15 000 termin *Rakennusalan sanakirjan*
(RIL 188). Neuvostoliiton puolella yhteis-
työkumppanina on ollut *SNTL:n Gos-*

stroj sekä sen alainen *VNIINTPI-instituut-
ti*, Suomen puolella *ympäristöministe-
riö*.

Sanakirja kattaa rakennusalan laaja-
alaisesti aina alan yleisistä kysymyksis-
tä ja teoreettisista perusteista rakennus-
aineisiin ja -tarvikkeisiin sekä sopimus-
tekniikkaan asti. Se jakaantuu kahteen
osaan: alkuosassa on annettu suomen-
kielisille termeille englannin- ja venä-
jäkieliset vastineet, loppuosassa pää-
kielenä on venäjä ja vastineet annetaan
vastaavasti englanniksi ja suomeksi. Al-
kusanojen mukaan sanakirjan kokoamis-
periaatteena on ollut yksinkertaisesti
etsiä venäjänkielisille termeille suomen-
ja englanninkieliset vastineet, joten sa-
nakirjaa ei voi suositella käytettäväksi
käännettäessä suomesta englantiin tai
päinvastoin. Englanti onkin mukana vain
eräänlaisena apukielenä, eikä sanakir-
jassa ole esimerkiksi minkäänlaista eng-
lanninkielistä hakemistoakaan.

Vaikka terminologi olisikin toivonut,
että kielten välisiin eroihin käsitteistö-
sä olisi kiinnitetty sanaston kokoamis-
vaiheessa enemmän huomiota, sanakir-
ja osoittautuu varmasti hyödylliseksi
kaikille niille, jotka ovat tekemisissä ve-
näläisten ja muidenkin venäjäksi viesti-
vien rakennusalan ammattilaisten kans-
sa. Sanakirjan hinta on suoraan Suo-
men Rakennusinsinöörien liitosta ostet-
taessa 980 markkaa. RIL:n yhteystiedot
ovat

Suomen Rakennusinsinöörien Liitto
Meritullinkatu 16 A
00170 HELSINKI
puh. (90) 135 6300
tkp. (90) 135 7670.

Polyeteenin erikoisominaisuuksien nimitykset ja tunnukset

Kun Muovitermit-sanasto oli jo painovalmiina, sanastoa valmistellut työryhmä heräsi huomaamaan, että polyeteenin erikoisominaisuuksien tunnukset sekä niiden nimitykset eri kielillä olivat hajallaan toisaalta Nimistä ja tunnuksista -osassa, toisaalta aakkosellisessa osassa. Työryhmä olisi halunnut esittää polyeteenin erikoisominaisuuksineen yhtenä suurena tietueena, mutta mahdollisuutta painovalmiin tekstin suuriin muutoksiin ei ollut.

Niinpä Muovitermit-työryhmän kanssa on sovittu, että esitämme Terminfon sivuilla polyeteenin ja sen erikoisominaisuuksien tunnukset ja nimitykset sanaston eri kielillä.

PE

- fi polyeteeni; ei: polyetylenei, polyeteeni
sv polyeten *u n*; ei: polyetylen, polyeten
en polyethylene
de Polyethylen *n*, Polyäthylen *n*
fr polyéthylène *m*, polyéthane *m*

Erikoisominaisuuksien tunnukset lisätään polyeteenin tunnukseseen PE yhdysmerkillä; esim. suurpaine-polyeteenin tunnus on PE-LD.

HD

- fi suuritiheysinen; yhdyssanoissa myös: pienpaine-
sv hög densitet; yhdyssanoissa myös: lågtryck-
en high density
de hohe Dichte *f*; yhdyssanoissa myös: Niederdruck-
fr haute densité *f*

LD

- fi pienitiheysinen, yhdyssanoissa myös: suurpaine-
sv låg densitet
en low density
de niedrige Dichte *f*; yhdyssanoissa myös: Hochdruck-
fr basse densité *f*

LLD

- fi lineaarinen pienitiheysinen
sv linear låg densitet
en linear low density
de lineare niedrige Dichte *f*

MD

- fi keskitiheysinen
sv medium densitet
en medium density
de mittlere Dichte *f*
fr moyenne densité *f*

UHMW

- fi ultrasuurimolekyylinen
sv ultrahög molekylär
en ultra high molecular weight
de ultrahochmolekular

ULD

- fi ultrapienitiheysinen
sv ultralåg densitet
en ultralow density
de ultraniedrige Dichte *f*

VLD

- fi hyvin pienitiheysinen
sv mycket låg densitet
en very low density
de sehr niedrige Dichte *f*

TERMINOLOGIN PÄIVYRI

Translation Fair '92

Bolognan yliopisto järjestää 4.–6. joulukuuta 1992 Forlissa, Pohjois-Italiassa messut kaikille kääntäjille, kääntämisen tutkijoille sekä muille kääntämisen kanssa tekemisissä oleville. Messujen yhteydessä järjestetään myös symposiumi kääntämisen alalta. Lisätietoja saa osoitteesta

Translation Fair '92
Fiera di Forli
Via Punta di Ferro
I-47100 FORLI
ITALY

Konferens om leksikografi i Norden 1993

Leksikografian pohjoismainen yhdistys *Nordisk forening for leksikografi* (NFL) ja tanskalaisten leksikografien yhteistyöjärjestö *Leksikografer i Danmark* (LEDA) järjestävät 11.–14. toukokuuta 1993 Kööpenhaminassa pohjoismaisen leksikografikongressin. Lisätietoja saa osoitteesta

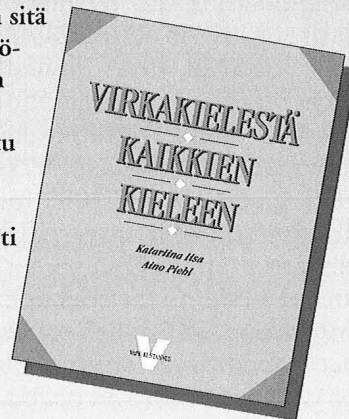
NFL ved Nordisk Språksekretariat
Postboks 8107 Dep.
N-0032 OSLO 1
NORGE

VIRKAKIELESTÄ KAIKKIEN KIELEEN

Miksi virkakieltä on vaikea ymmärtää? Miten sitä voi lähentää meidän kaikkien yhteiseen käyttökieleemme ilman, että se menettää neutraalin sävynsä ja uskottavuutensa?

Virkakielestä kaikkien kieleen on tarkoitettu avuksi kaikille niille virkamiehille ja muille asiakirjoja kirjoittaville, jotka haluavat tehdä tekstistään luettavampaa. Kirjassa on runsaasti esimerkkejä, joita on muokattu lähemmäs tavallista käyttökieltä. Mukana on myös hakemisto, jonka avulla kirjaa voi käyttää käsikirjana.

Tuotenumro 37-0862-4 • hinta 95 mk

KIRJAN VOIT TILATA KÄTEVÄSTI SOITTAMALLA PUHELINNUMERILTA: PUH. (90) 566 0266 TAI TELEKOPION (90) 566 0380. VOIT MYÖS NOUTAA KIRJAN LAHIMMASTA VALTIKASTA.

VAPK-KUSTANNUS

KUSTANNUSTOIMINTA, PL 516, 00101 Helsinki, vaihde (90) 566 01. POSTIMYYNTI, puh. (90) 566 0266, telekopio (90) 566 0380, teleksi 123458 vapk sf. VALTIKKA-KIRJAKAUPAT Helsingissä: Annankatu 44, vaihde (90) 1734 2012, Eteläesplanadi 4, puh. (90) 662 801. VALTIKKA-MYYNTIPISTEET: Akateeminen Kirjakauppa Oulu, Tampere ja Lappeenranta, Suomalainen Kirjakauppa Joensuu, Jyväskylä, Kuopio, Mikkeli ja Rovaniemi, Montinin Kirjakauppa Vaasa sekä Turun Kansallinen Kirjakauppa. KIRJAKAUPAT kautta maan.

Summaries

Finnish EC termbank

The vast amount of new terms encountered when translating directives and other documents of the European Community has caused problems in maintaining the consistency of terminology in translation work. TSK has, therefore, initiated a project to compile a termbank of Finnish equivalents for terms used in EC connections. The first phase of the project is now completed and *Heidi Suonuuti*, Head of TSK, presents some of the accomplishments.

Vocabulary work on the EMC proposal

The standardizing of electrical engineering also incorporates vocabulary work. *Reino Suonuuti* from *Sähköurakoitsijaliitto* (the Electrical Contractors' Association) writes about the adaptation work of the vocabulary standard of electromagnetic compatibility (EMC) in Finland. The working group of the terminology committee of *SESKO* (the Finnish Electrotechnical Standards Association) was instructed to issue a statement about the IEC vocabulary proposal 1/77/ CISPR(IEV 161) (Sec)1318/116/1055 for electromagnetic compatibility. The group was also to prepare Finnish and Swedish concept systems for concepts corresponding to certain English terms like *appliance*, *apparatus*, *equipment* and *device* as well as to make a vocabulary proposal of the concepts.

The working group stated that to avoid confusion the terms and concepts listed above should not be included in the EMC vocabulary as the same terms

with different meanings are to be found in other IEV vocabularies. When building the Finnish and Swedish concept systems the working group found that the work cannot be restricted to the terms given. Therefore, in order to make concepts clearer, species and generic concepts as well as terms and definitions from other sources were included. The vocabulary is given in the article.

TSK has moved

The Finnish Centre for Technical Terminology (TSK) moved to downtown Helsinki in the end of August. In the new premises, we are able to serve you better. You are welcome to visit TSK on weekdays between 8 a.m. and 4 p.m. in the address below.

Albertinkatu 23 A 14
00120 HELSINKI
FINLAND.

You can also contact us by phone as before; our new numbers are

office + 358 0 608 996
term service + 358 0 608 859
member service + 358 0 608 876.

The services are free of charge for our members. Non-members, please contact TSK for more information.

Data security

Helsingin tietojenkäsittely-yhdistys (Association of Data Processing in Helsinki) and TSK have prepared a vocabulary of data security with about 50 concepts. *Olli Nykänen*, TSK terminologist, presents in his article some of the accomplishments.

A vocabulary of 50 concepts does not, however, cover the terminology of the field of data security and therefore a new project will be conceived. The aim of the project will be to increase the number of concepts to about 200 and introduce new languages – at least Swedish.

The many names of hand-held telephones

Olli Nykänen, the author of this article, is a member in a working group which was set up to compile a vocabulary of mobile station terms. Mobile stations are terminal equipment which make use of radio links and are therefore suited for use when travelling. The best-known mobile stations are mobile phones and hand-held telephones.

The vocabulary should be published this autumn with 200 concepts together with dozens of names of systems, products and services. The equivalents are given in Finnish, English and Swedish. The task is quite challenging as the terminology has not established yet and there may be many equivalents for a term in different languages. In English, for example, the Finnish *käsipuhelin* has at least sixteen alternative equivalents.

Literature

In this issue, we present one Swedish and two Finnish dictionaries.

Pappersordlista (TNC 92)

Early this year, *TNC* (Swedish Centre of Technical Terminology) published the fourth edition of their paper vocabulary. The new edition has concepts and definitions in Swedish and English with equivalents for the terms in French, German, Danish, Finnish and Norwegian. The number of term records is about 1500.

Muovitermit (Plastic Terms)

The vocabulary of plastic terms which was compiled as a combined ef-

fort of *Muoviyhdistys* (the Finnish Plastics Association) and TSK was published early this summer. The dictionary is divided into three parts. The first part includes about 450 names and symbols of polymers and plastics, their special characteristics, copolymers, compounds, reinforcing materials, rubbers, etc. as well as a number of non-standardized symbols. The definition part defines 51 main concepts of the field and gives the equivalents of the terms in Swedish, English, German and French. The main part of the dictionary is the alphabetic part with about 5000 records. It is a multilingual word list with no definitions – there are, however, references to the definition part and thus it serves as the Finnish index. Alphabetic indexes are also included in the other languages.

Building and Civil Engineering Dictionary

Suomen Rakennusinsinöörien Liitto (the Association of Finnish Civil Engineers) has compiled a dictionary of building terms with about 15000 terms in association with *Gosstroj* and *VNIINTPI* institute of the late Soviet Union and *Ministry of the Environment in Finland*. It covers the field from general questions and theoretical items to building materials and contracting. The dictionary is divided into two parts: in the first part Finnish terms are given equivalents in English and Russian and in the second part, Russian terms are given equivalents in English and Finnish.

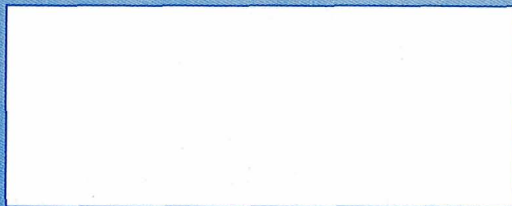
Names and symbols of polyethylene

As soon as the vocabulary of plastic terms was ready to print, the working group realized that the symbols and names of the special characteristics of polyethylene were scattered around the book. Because it was too late to make major modifications in the vocabulary, we have presented the symbols of polyethylene in this issue of *Terminfo*.

00430/14

**TEKNIIKAN SANASTOKESKUS RY (TSK)
CENTRALEN FÖR TEKNISK TERMINOLOGI RF**

TSK:n ensisijaisena tehtävänä on saada aikaan suomen- ja ruotsinkielisiä tekniikan alojen sanastoja.

TSK on perustettu 1974, ja sen jäseninä on teollisuus- ja liikelaitoksia, käännöstoimistoja ja aatteellisia yhdistyksiä.

TSK toimii yhteistyössä Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen kanssa.

TSK:n sanastotyön päämuotoja ovat osallistuminen sanastoryhmien työskentelyyn, sanastoluettelot, termipankki ja termipalvelu.

TSK julkaisee erikoisalojen sanastoja ja sanaluetteloita. Nämä tallennetaan myös suoraikäyttöiseen termipankkiin TEPAan.

TSK:n kirjastossa on tekniikan ja lähialojen sanastoja, käsikirjoituksia, yritysten ja laitosten sanastoja sekä koti- ja ulkomaisia sanastostandardeja.

TOIMISTO JA KIRJASTO:

Albertinkatu 23 A 12
00120 Helsinki
puh. (90) 608 996
Avoinna ma—pe 8.00—16.00

Termipalvelu
fax (90) 608 859

Jäsenten termipalvelu
puh. (90) 608 876

ISSN 0358-7517